
Sistem nacionalnih računa

II dio

Prof. Maja Baćović

12.10.2021.

Agregati

- Agregati su složene vrijednosti koje mjere rezultat aktivnosti ukupne privrede, posmatrano sa posebne tačke gledišta (dohodak, dodajna vrijednost, raspoloživi dohodak, finalna potrošnja, štednja, investicije i sl.)
- U skladu sa SNA, konstruišu se dvije vrste agregata:
 - Agregati koji se odnose neposredno na transakcije u Sistemu, kao što je proizvodnja dobara i usluga, stvarna finalna potrošnja, bruto investicije u fiksni kapital, nknade zaposlenima, itd.
 - Agregati koji predstavljaju izravnavajuće stavke u računima, kao GDP, nacionalni dohodak, štednja, saldo tekućeg računa inostranstva, nacionalno bogatstvo, itd

Agregati proizvodnje u SNA

- Bruto domaći proizvod
- Neto domaći proizvod
- Bruto nacionalni dohodak
- Bruto nacionalni raspoloživi dohodak

Bruto domaći proizvod

- Vrijednost proizvedenih finalnih proizvoda i usluga
- Tri metoda:
 - Proizvodni
 - Prihodni
 - Rashodni

Bruto domaći proizvod – proizvodni metod

$$BDP = \sum VA = W + D + OS$$

Bruto domaći proizvod – prihodni metod

$$BDP = W + OS + TSP$$

Bruto domaći proizvod – rashodni metod

$$BDP = C + I + (E - U)$$

Neto domaći proizvod

- Novostvorena vrijednost
- BDP umanjen za vrijednost potrošnje fiksnog kapitala (amortizacija)

Bruto nacionalni dohodak

- BDP korigovan za neto faktorske dohotke iz inostranstva

$$BNP = BDP + Y_t$$

Bruto nacionalni raspoloživi dohodak

- BNP korigovan za neto transfere iz inostranstva

$$BNRP = BNP + Tr$$

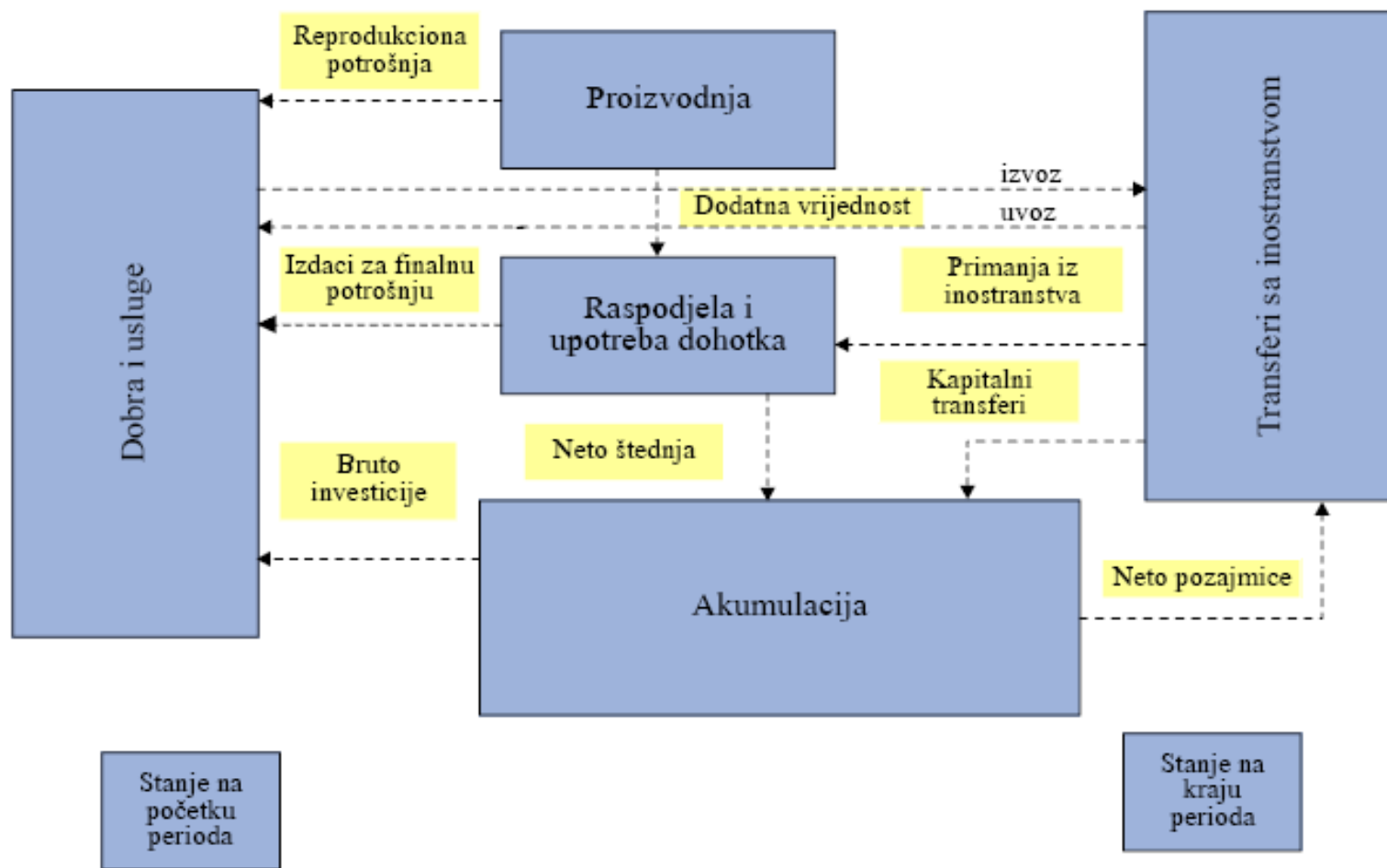
Tabela 1. Bruto domaći proizvod

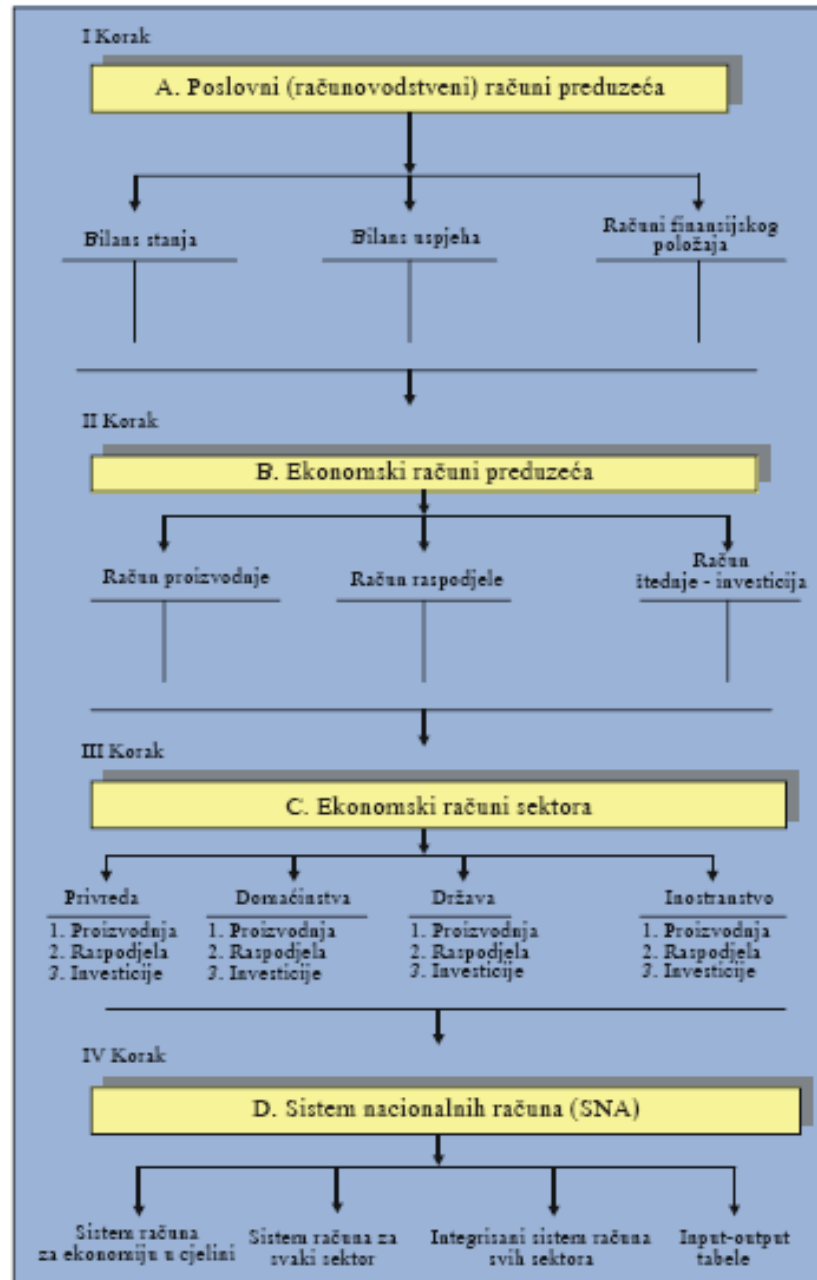
	2016	2017
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	3 954	4 299
2. Stanovništvo, hilj.	622,3	622,4
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	6 354	6 908
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	3 762	4 141
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	2,9	4,7
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	8,2	8,7
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	5,1	3,8

Sastav računa

- Sistem je izgrađen oko skupa međupovezanih računa na kojima se evidentiraju tokovi i stanja
- Sistem računa sastavljen je od tri grupe računa:
 - Tekući računi – odnose se na proizvodnju, stvaranje, raspodjelu i preraspodjelu dohotka i upotrebu tog dohotka u obliku finalne potrošnje
 - Računi akumulacije – pokrivaju promjene u aktivi i obavezama i promjene u neto vrijednosti
 - Bilans stanja – prikazuje stanje aktive i obaveza i neto vrijednosti

Dijagram integralnih ekonomskih tokova za ekonomiju u cjelini

Povezanost računa sektora i ukupne privrede

inostranstvo	Ukupna ekonomija	institucionalni sektori	transakcije, „bilansn stavke“, imovina i obaveze	Institucionalni sektor	Ukupna ekonomija	inostranstvo
UPOTREBA			TEKUĆI RAČUNI	IZVORI		
PROMJENE U IMOVINI			RAČUNI AKUMULACIJE	PROMJENE U OBAVEZAMA I SOPSTVENOJ IMOVINI (KAPITALU)		
IMOVINA			BILANSI STANJA I IMOVINE	OBAVEZE I SOPSTVENA IMOVINA (KAPITAL)		

Račun 0: Račun dobara i usluga

<i>Izvori</i>		<i>Upotreba</i>	
P.1 ⁷ Proizvodnja	3.604	P 2 Međufazna potrošnja	1.883
D 21 Porez na proizvode	141	P 3/P 4 Izdaci za tekuću potrošnju (ličnu i kolektivnu)	1.399
D 31 Subvencije na proizvode	-8	P 51 Bruto investicije u osnovna sredstva	376
P 7 Uvoz dobara i usluga	499	P 52 Promjene u zalihama	28
		P 53 Nabavke dragocjenosti	10
		P 6 Izvoz dobara i usluga	540
<i>Ukupno izvori</i>	<i>4.236</i>	<i>Ukupna potrošnja</i>	<i>4.236</i>

Račun 1: Račun proizvodnje

<i>Upotreba</i>		<i>Izvori</i>	
P 2 Međufazna potrošnja	1.883	P 1 Proizvodnja	3.604
B 1 Bruto domaći proizvod	1.854	D 21 Porezi na proizvode	141
K 1 Potrošnja osnovnih sredstava	-222	D 31 Subvencije	-8
B 1 Neto domaći proizvod	1.632		

Račun II 1.1 : Račun stvaranja dohotka

<i>Upotreba</i>		<i>Izvori</i>	
D 1 Naknade zaposlenima	762	B 1 Neto domaći proizvod	1.632
D 2 Porezi na proizvodnju i uvoz	235		
D 3 Subvencije	-44		
B 2 Poslovni viškovi (neto)	247		
B 3 Mješoviti dohodak (neto)	432		
	<i>1.632</i>		<i>1.632</i>

Račun II 4.1 : Račun upotrebe raspoloživog dohotka

<i>Upotreba</i>		<i>Izvor</i>	
P 3 Izdaci za finalnu potrošnju	1.399	B 6 Raspoloživi dohodak (neto)	1.632
Izdaci za ličnu potrošnju	1.243	D 3 Korekcije za promjene u neto dohotku domaćinstava iz rezervi penzionih fondova	11
Izdaci za kolektivnu potrošnju	156		
D 3 Korekcije za promjene u neto dohotku domaćinstava iz rezervi penzionih fondova	11		
D 8 Štednja	233		
	<i>1.643</i>		<i>1.643</i>

Račun III 1 : Račun kapitala

Promjene u imovini

Promjene u obavezama i sopstvenim sredstvima

P 51. Bruto investicije	376	N 8. Štednja, neto	233
K 1. Potrošnja osnovnih sredstava	-222	D 9. Potraživanje kapitalnih transfera	62
P 52. Promjene u zalihama	28	D 9. Dugovanje kapitalnih transfera	-65
P 53. Nabavke minus rashodovane dragocjenosti	0	B 10.1. Promjene u sopstvenim sredstvima zbog štednje i kapitalnih transfera	230
K 3. Nabavke minus rashodovane neproizvedene finansijske imovine	10		
B 9. Neto pozajmice (+) i neto zaduživanje (-)	38		

Račun III 2 : Finansijski račun

Promjene u imovini

Promjene u obavezama i sopstvenim sredstvima

F Neto nabavke finansijske imovine	641	F Neto finansijske obaveze	603
F 1 Monetarno zlato i SPV	-1	F 2 Valuta i depoziti	132
F 2 Valuta i depoziti	119	F 3 Hartije od vrijednosti, osim akcija	123
F 3 Hartije od vrijednosti, osim akcija	138	F 4 Zajmovi	214
F 4 Zajmovi	244	F 5 Akcije	43
F 5 Akcije	44	F 6 Tehničke rezerve osiguranja	36
F 6 Tehničke rezerve osiguranja	36	F 7 Ostala dugovanja	52
F 7 Ostala potraživanja	61	B 9. Neto pozajmica/neto zaduženje	38

Račun IV 1 : Početni bilans stanja imovine

<i>Imovina</i>		<i>Obaveze i sopstvena sredstva</i>	
AH Nefinansijska imovina	9.922	AF obaveze	6.298
AF Finansijska imovina	6.792	B 90 Sopstvena sredstva	10.416

Račun IV 2 : Promjene u bilansu stanja

<i>Imovina</i>		<i>Obaveze i sopstvena sredstva</i>	
Promjene u imovini		Promjene u obavezama	
AH Nefinansijska imovina	482	AF Obaveze	677
AF Finansijska imovina	730	B 10 Promjene u sopstvenim sredstvima	
		– Štednja i kapitalne transakcije	230
		– Druge promjene u obliku imovine	17
		– Nominalni dobici/gubici vlasnika	288

Račun IV 3 : Završni bilans stanja

<i>Imovina</i>		<i>Obaveze i sopstvena sredstva</i>	
AH Nefinansijska imovina	10.404 (9.922+482)	AF Obaveze	6.975
AF Finansijska imovina	7.522 (6.792+730)	B 90 Sopstvena sredstva	10.951

Račun V 1 : Račun dobara i usluga sa inostranstvom

<i>Upotreba</i>		<i>Izvori</i>	
P 6. Izvoz dobara i usluga	540	P 7. Uvoz dobara i usluga	499
P 61. Izvoz dobara	462	P 71. Uvoz dobara	392
P 62. Izvoz usluga	78	P 72. Uvoz usluga	107
B 11. Bilans dobara i usluga sa inostranstvom	-41		
	499		499

Račun V 2 : Račun primarnog dohotka i tekućih transfera sa inostranstvom

<i>Upotreba</i>		<i>Izvori</i>	
D 1 Naknade zaposlenima	7	B 11. Bilans roba i usluga	-41
D 2 Porezi na proizvodnju i uvoz	0	D 1 Naknade zaposlenima	2
D 3 Subvencije	0	D 2 Porezi na proizvodnju i uvoz	0
D 4 Dohodak od svojine	63	D 3 Subvencije	0
D 5 Porezi na dohodak, bogatstvo	0	D 4 Dohodak od svojine	38
D 6 Socijalni doprinosi i plaćanja	0	D 5 Porezi na dohodak, bogatstvo	0
D 7. Ostali tekući transferi	9	D 6 Socijalni doprinosi i plaćanja	0
D 8 Korekcije	0	D 7. Ostali tekući transferi	39
		D 8 Korekcije	0
B 12. Saldo tekućeg bilansa	-41		